Asia: HE 253/2018 Ympäristövaliokunta 29.1.2019

Kansallinen turvallisuus alueiden käytössä ja kiinteän omaisuuden siirroissa

Lakiehdotuksesta ja sen yksityiskohtaisista perusteluista (laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta)

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi kansallista turvallisuutta alueidenkäytössä koskeva 4 a §, joka olisi sisällöltään voimassa olevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita laajempi ja velvoittavampi. Erityisesti huoltovarmuus on käsitteenä laaja ja omiaan tuottamaan käytännön toimijoille haasteita kaavaprosesseissa: Mitä kaikkea huoltovarmuus eri tilanteissa ja eri aikoina edellyttää, mitä tietoa suunnittelun pohjaksi tarvitaan ja kuka ko. tietoa voi tarjota? Tietoa tarvitaan, jotta kunnat pystyisivät ratkaisemaan huoltovarmuuteen liittyviä maankäyttökysymyksiä kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa.

Kaavaprosessien sujuvuus on koko yhteiskunnan kannalta tärkeää. Jos kaavaprosessiin tuodaan uusia vaatimuksia, on niiden toteutumisen edellytyksenä viranomaisten oikea-aikainen yhteistyö ja ajantasainen tietopohja.

Lakimuutoksen myötä salassa pidettävien tietojen määrä kaava-aineistossa todennäköisesti lisääntyy, mikä osaltaan kuormittaa kuntien prosesseja.

Lakiehdotuksesta ja sen yksityiskohtaisista perusteluista (laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi)

Tilanteessa, jossa päädytään viimekätisenä keinona turvautumaan alueen lunastamiseen kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi, tulisi kunnalla olla oikeus valtion sijaan lunastaa alue voimassa olevan lainsäädännön mukaisin perustein. Kunnan lunastusoikeutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon alueelle suunniteltu maankäyttö ja varmistaa, että se ei ole ristiriidassa kansallisen turvallisuuden varmistamisen edellytysten kanssa.

Lakiehdotuksesta ja sen yksityiskohtaisista perusteluista (laki valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla)

Valtion etuosto-oikeuden sääntelyssä on otettu mallia Etuostolaista (5.8.1977/608), jossa säädetään kunnan etuosto-oikeudesta tietyissä tilanteissa. Ehdotettua lakia ja voimassa olevaa etuostolakia sovellettaisiin yhtä aikaa, koska ehdotukseen ei sisälly kantaa lakien keskinäisistä suhteista. Ehdotetun lain alueellinen soveltamisala on laaja, jolloin ainakin taajamissa saattaa tulla eteen tilanteita, joissa niin valtiolla kuin kunnallakin on intressi käyttää etuosto-oikeuttaan. Kunnalla tulisi olla ensisijainen mahdollisuus käyttää etuosto-oikeutta noudattaen voimassa olevan lainsäädännön mukaisia edellytyksiä ja menettelyä.

22.1.2019

Matti Holopainen

kehittämispäällikkö

Suomen Kuntaliitto